

Mogens Holmen

18. oktober 1952 – 6. april 2022

Palle Jørum & Jakob Damgaard

Mogens. (Foto: Ida Løwenstein Holmen)

Opvækst, uddannelse og karriere

Mogens blev født i Virum, hvor han også voksede op. Moderen, Kamma Holmen (døbt Kamma Elisabeth Schmidt Sørensen) (1927-1999), var cand.mag. i biologi og lektor ved Virum Gymnasium, og faderen, Kjeld Axel Holmen (1921-1974), var mosforsker og lektor i arktisk botanik ved Københavns Universitet. Det var derfor ikke efter fremmede, at Mogens fik sine naturinteresser. Som andre væsentlige inspirationskilder har Mogens selv nævnt hjemmets bøger, bl.a. om smådyr i ferskvand af Carl Wesenberg-Lund, og værker om fugle af ornitolog, kunstner og forfatter Gerhard Heilmann. Af de mange vidtspændende naturinteresser, der optog Mogens allerede i barndomsårene, blev det hurtigt fascinationen af vandinsekter, og i særlig grad af vandkalve (Dytiscidae), der løb af med sejren. Allerede som gymnasieelev publicerede han i 1969 sin første artikel omhandlende vandkalvefaunaen i Bøllemosen i Jægersborg Hegn. Efter afsluttet studentereksamen fra Virum Statsskole tog Mogens fat på biologistudiet ved Københavns Universitet hvorfra han blev kandidat i biologi i 1986. Specialestudiet blev udført ved Entomologisk Afdeling på Zoologisk Museum og omhandlede udbredelse og økologi af vandtrædere (Haliplidae) i Danmark. Studietiden gav mulighed for en længerevarende rygsækrejse i 1978, der gik fra Mellemøsten til Sydøstasien, og Mogens deltog desuden i feltarbejde i bl.a. Kenya og Tanzania sammen med flere andre specialestuderende ved afdelingen. Det hjembragte materiale fra Tanzania resulterede i nybeskrivelser af to vandkalve af slægten *Africophilus* (1985).

Efter studietiden arbejdede Mogens nogle år som konsulent for foreningen Natur og Ungdom, og kortvarigt også for Ornitho Consult, inden han i 1990 tiltrådte en stilling som biolog i det daværende Roskilde Amt. I sin tid som konsulent for Natur og Ungdom arbejdede han med monitorering af bestande af paddearter, bl.a. løgfrø (*Pelobates fuscus*) og løvfrø (*Hyla arborea*), og for Hovedstadsrådet stod han bag en overvågning af regionens padde- og krybdyrlokaliteter. Senere kom Mogens til Frederiksborg Amt; ved nedlæggelsen af amterne 1. januar 2007 flyttede jobbet til Miljøministeriet, Naturstyrelsen Vestsjælland, hvor Mogens havde sit arbejde frem til 2015.

Mogens og vandbillerne

Et opfølgende arbejde på specialet udkom i 1987 i serien "Fauna Entomologica Scandinavica" under titlen "The aquatic Adephaga (Coleoptera) of Fennoscandia and Denmark. 1. Gyrinidae, Haliplidae, Hygrobiidae and Noteridae", et værk der straks placerede ham i den internationale elite af vandbilleeksperter. Som sådan blev han et skattet medlem af the "Balfour-Browne Club", som er en international forening til studiet og beskyttelsen af vandbiller, og fik bl.a. herigennem kontakt til mange andre vandbillespecialister fra forskellige egne af verden. En af disse var svenskeren Anders Nilsson, sammen med hvem han i 1995 udgav "The aquatic Adephaga (Coleoptera) of Fennoscandia and Denmark. 2. Dytiscidae" ligeledes i Fauna Entomologica Scandinavica.

Da Palle var kommet godt i gang med at indsamle biller, men manglede at få fat på flere sjældne arter af vandkalve, bad han Mogens om assistance, og modtog hurtigt en stak smukt håndtegnede kort, der viste præcist hvor man kunne finde frem til lokaliteter med de ønskede arter. Det var før Google Maps og den slags. Mogens guidede også gerne én med i felten – og det var en fornøjelse at være på tur med Mogens, samt at se hans glæde og entusiasme ved synet af et eller andet mosehul. I Bøllemosen vidste Mogens præcist hvor han skulle stikke ketsjeren ned for at fange dykkervandkalv (*Cybister lateralimarginalis*) – det kunne imponere deltagerne i det nordiske entomologmøde i 1986. Og det var dengang dykkervandkalv stadig var megasjælden. Som den professionelle billemand han var, forstod han også til fulde, at det ikke var udstyret, men personen, der var nøglen til succes. Mogens benyttede sig hyppigt blot af en plastbakke fremfor den store vandketsjer. Så trådte han forsigtigt sumpvegetationen ned under vand og indsamlede med bakken de dyr der kom frem. Effektivt, når man ved hvordan artens habitat skal se ud, og det vidste han. En ekskursion Palle havde sammen med Mogens til Jægersborg Dyrehave var helt uforglemmelig. Her fremviste han både forårssdamrokke (*Lepidurus apus*) og forårssfereje (*Eubbranchipus grubii*) og fandt ved samme lejlighed den sjældne vandkalv *Hydroporus fuscipennis*, hvilket ikke gjorde turen ringere. En anden ekskursion, der står tydeligt i erindringen, var til Safirsøen på Bornholm hvor Mogens havde taget rejsen over for at vise Mogens Hansen og Palle biotopen for *Hydroglyphus hamulatus*. Det var en stor succes, selvom vi i felten havde svært ved at skelne vandkalven fra den lille dværgbugsvømmer (*Micronecta minutissima*); men ved Mogens' hjælp gik det, og vi kom hjem med et par stykker af den store raritet. Stor generøsitet og hjælpsomhed var kendetegnende for ham, sammen med en aldrig svigtende lun humor.

Mogens var en uhyre passioneret, energisk og meget dygtig samler med et indgående kendskab til ikke blot vandbillernes taksonomi, men også til de enkelte arters forekomst og levevis samt til deres levesteder. Som et eksempel på det sidste var der ingen, der kendte vandhullerne og deres vandbillefauna i Holmegårds Mose som Mogens. I mosens

"Westphaler-skær" langs Fensmark Skov fandt han i årene 1976-79 flere eksemplarer af den på verdensplan ekstremt sjældne Holmegårds damvandkalv (*Agabus clypealis*), dengang ny for landet og kun fundet herhjemme få gange siden, nu formentlig forsvundet. 61 arter af vandtrædere og vandkalve fik Mogens registreret fra Holmegårds Mose. Det blev også til en stribe nye arter af vandkalve for landet, startende med *Nebriporus canaliculatus* ved Dueodde 1965; senere bl.a. *Ilybius crassus* fra Gribskov 1971; det sidste nye fund for landet var af *Agabus biguttulus* fra Anholt 2019.

Hans fund er overladt til Zoologisk Museum efter at være blevet omhyggeligt registreret. Fundoplysningerne er tilgået GBIF (<https://www.gbif.org/dataset/68c5c38b-4023-4093-b658-0453c2159195>) hvor de udgør lige ved 24.000 dataposter.

Andre organismegrupper

Det var igennem et specialeprojekt om de danske vandtæggers udbredelse og økologi at Jakob fik kontakt med Mogens. Der havde tidligere været foretaget landsdækkende undersøgelser af vandtægernes udbredelse, og specialeprojektet tog udgangspunkt i de store samlinger på både Zoologisk Museum i København og Naturhistorisk Museum i Århus, og her var det en stor hjælp, at Mogens ikke kun havde indsamlet vandbiller, men tillige en lang række andre ferskvandsorganismer. Det er ikke nogen overdrivelse at påstå, at Mogens kendte stort set hvert eneste vandhul og vandløbsstrækning i landet, og hans indsamlinger omfattede ofte småbiotoper som råstofgrave og temporære vandhuller, der sjældent er markeret på kort, og derfor gerne bliver overset. Fra sådanne lokaliteter havde Mogens tit gjort helt nye fund af sjældne arter, og hans indsamlede materiale af vandtæger udfyldte derfor mange hvide pletter på kortet.

Da Jakob tog kontakt med Mogens, viste det sig, at han besad en guldgrube af viden om naturtyper, og han var til uvurderlig hjælp da indsamlingsturene skulle planlægges, idet han dels kunne opliste en lang række lovende lokaliteter i de forskellige landsdele og dels kunne angive steder, som det ikke kunne betale sig at bruge tid på, idet de i mellemtiden var blevet ødelagt på grund af dræning, opfyldning eller udsætninger af fisk og andefugle. Mogens fik selv interesse for vandtægerne, lærte sig hurtigt de ca. 60 hjemmehørende arter at kende, og blev ved med at "fremtrylle" nye spændende fund som blev behørigt dokumenteret og delt på Naturbasen. Straks efter forsvaret af sit speciale fik Jakob ansættelse som konsulent ved den afdeling på Amtsgården i Hillerød hvor Mogens arbejdede, og fik herved et indblik i, hvordan Mogens fandt de mange nye lokaliteter gennem at nærstudere luffotos og lede efter lovende lokaliteter som brunvandede vandhuller i skovpartier, lysåbne lavninger på overdrevslokaliteter og steder med friske spor af gravning efter sand og grus. Mogens havde også et stort kartotek over tekniske og botaniske undersøgelser og et bibliotek med tekniske rapporter og anden faglitteratur der var fyldt med skraberier og noter omkring hvilke arter af planter, padder, vandbiller, guldsmede og andre smådyr han havde registreret på lokaliteterne.

Da krebsdyrforskeren Ulrik Røen (1925-1997) i 1995 udgav bindet om gællefødder og karpelus i serien "Danmarks Fauna" var det med meget upræcise lokalitetsangivelser for de "større gællefødder", der herhjemme omfatter 6 arter af damrokke, ferejer og muslingeskalkrebs. Derfor begyndte Jakob, sammen med den nuværende kurator for krebsdyr på Zoologisk Museum, Jørgen Olesen, at undersøge, om der kunne gøres noget for at opdatere og præcisere denne viden. Igen viste Mogens et særdeles godt kendskab til en

overset dyregruppe, og igen kunne han dele ud af sin uovertrufne viden om, hvor han havde stødt på disse særegne dyr. Blandt andet havde han på en tur med sin far til Råbjerg Mile i juli 1968 genfundet den sjældne efterårsfereje (*Tanymastix stagnalis*), hvilket formodentlig er sidste gang artens forekomst er bekræftet herhjemme. Særligt imponerende var det at Mogens opdagede to ukendte bestande af muslingeskalkrebs (*Lynceus brachyurus*) på Sjælland; den ene ved Skævinge i 1991 og den anden ved Vesterlyng i 2018. Tidligere var arten udelukkende kendt fra Jægersborg Dyrehave samt meget gamle fund fra Dragerup Skov ved Holbæk.

I 2008 tog han så en tur på land, idet han sammen med Nikolaj Scharff beskrev status for Stellas mosskorpion (*Anthrenochernes stellae*), en art der er lever i hulheder i gamle træer, og som er medtaget på EU's habitatdirektiv (2008). I en årrække beskæftigede han sig med mosser og fulgte på den måde i sin fars fodspor. Han var desuden et engageret medlem af Bryologkredsen.

Mogens med og på nettet

Som nævnt ovenfor var det altid en oplevelse at se Mogens på feltarbejde. Ofte gik han rundt langs bredden og dyppede indsamlingsbakken her og der eller trippede blandt tuer og rystede dyr ud af mosser og blade, og først bagefter kom det kolossale net frem og tog hvad der gemte sig nede i vandet. Det indsamlede materiale blev herefter hældt ned i indsamlingsbakken i rigeligt med vand, og så sad Mogens stille og roligt og kiggede på det mylder af liv der begyndte at røre på sig. De fleste dyr kunne umiddelbart bestemmes og navnene blev gerne indtalt til en diktafon, mens større guldsmedenymfer forsigtigt blev taget op således at bagkroppens ryg- og sidetorne kunne føles for at sikre en korrekt bestemmelse. En gang imellem blev dyr hjembragt således at belægsmateriale blev sikret og blev med jævne mellemrum overdraget til Zoologisk Museum.

Mogens var en ivrig beretter om naturhistorie og bidrog med både skriftlig og mundtlig formidling. Han var ferm på de sociale medier, hvor han hurtigt kunne dele sine fund med andre samt ivrigt diskutere andres fund. Særligt skal hans væsentlige bidrag til Naturbasen.dk (tidligere Fugleognatur.dk) nævnes. Ikke blot bidrog Mogens med virkelig mange funddata, men han var også ivrig med at validere andres data og dermed hjælpe med at kvalitetssikre observationerne. Det formodentlig vigtigste bidrag var dog hans opmærksomhed på at sikre at mange sjældne arter blev dokumenteret med præcise fotografier, gerne af levende dyr i

Mogens (2. fra højre) i aktion på Amager Fælled 15. april 2018. (Foto: Lars Andersen)

feltet eller via stereoluppen derhjemme, hvor de helt vigtige bestemmelses karakterer kunne fremvises. De store landsdækkende medier opdagede snart Mogens' store formidlingsevne, og på internettet findes flere klip hvor man kan se ham i aktion, fx på TV2 Lorry "Forår i Naturen Nu: Frøer i begejstret parring" og TV2 "Kryb og kravl: Med gæller og snorkel".

Entomologisk Forening, Entomologisk Fredningsudvalg og Miljøstyrelsen

Entomologisk Forening havde en stor plads i Mogens Holmens hjerte; han var medlem af foreningens bestyrelse i årene 2001 – 2006, og han stillede flere gange op som inspirerende foredragsholder og var en helt eminent ekskursionsleder. De sidste ture, han ledede for foreningen, var en ekskursion til Freerslev Hegn i 2017 med fokus på nymfer af guldsmede og vandnymfer samt en tur i foråret 2018 til Amager Fælled med vandbiller som tema (se billede).

Mogens og Palle kom samtidig ind i Entomologisk Fredningsudvalg (EFU; senere navneændret til Entomologisk Fagudvalg), i 1986 i forbindelse med en større omorganisering af udvalget. EFU blev skabt i 1969, som et udvalg under Entomologisk Forening, på initiativ af professor Niels Haarlov, og havde til formål at virke for beskyttelsen af danske insekter og deres levesteder. Det blev til et mangeårigt, godt og frugtbart samarbejde, som Palle husker tilbage på med stor glæde. For Mogens blev et af fokusområderne for hans arbejde i udvalget EF's Habitatdirektiv og udpegningen af habitatområder – et arbejde, der lå tæt på hvad han beskæftigede sig med professionelt. Et andet af Mogens' betydningsfulde arbejdsområder i EFU var vandinsekter, naturligvis særligt vandkalve. Gennem sit aktive virke i "The Balfour Browne Club" var Mogens medvirkende til at to arter, bred vandkalv (*Dystiscus latissimus*) og lys skivevandkalv (*Graphoderus bilineatus*), blev medtaget på Bernkonventionens bilag 2 og senere artsfredet i Danmark. Mogens skrev en flot artikel i Entomologiske Meddelelser om de to arter (1993) og siden om deres status i Danmark i EFU's tidsskrift Bladloppen (2000). "Dværgvandnymfen i fare" var titlen på en anden artikel, han skrev til Bladloppen (2004), her om en af de mest sjældne og stærkest truede danske vandnymfer, dværgvandnymfen (*Nehallenia speciosa*) der i 1990 var blevet opdaget i "Fandens Hul" i Teglstup Hegn. Mogens var fra starten involveret i at skaffe mere viden om artens biologi og levevilkår, og i artiklen i Bladloppen gav han anvisninger på, hvordan biotopen, der gennem flere år havde været under forandring, kunne forbedres til gunst for den sjældne vandnymfe.

Interessen for naturbeskyttelse, særligt i forhold til entomologien, fik også Mogens til at involvere sig i rødlistearbejde. Rødlistearbejde er, som bekendt for de fleste, fortegnelser over truede og sårbare dyre-, plante- og svampearter. Den første danske rødliste, der medtog insekter i videre omfang, var Rødliste '90 (1991c). Til denne ydede Mogens et vægtigt bidrag i form af dels et generelt afsnit om biller, dels – og væsentligst – et afsnit om vandkalve m.v. (familierne Haliplidae, Dytiscidae og Gyrinidae). I alt 48 arter havde Mogens fundet værdige til at komme på listen, heraf en enkelt - den ovenfor nævnte *Agabus clypealis* - "hvor Danmark rummer en så stor en del af den totale bestand, at vi har et særligt ansvar". Sådan var vurderingen dengang; i dag synes arten, jf. ovenfor, at være forsvundet fra Danmark. Også da der i 1997 blev lavet en opdateret rødliste, suppleret med en gulliste, der viste de opmærksomhedskrævende arter der er i tilbagegang, men som endnu ikke er truede, var Mogens fageksperten bag de samme grupper som i den foregående liste. Derimod afstod han fra at medvirke ved de nærmest følgende revideringer, der baserede sig på nogle helt nye kriterier vedtaget af IUCN, den internationale naturbeskyttelsesunion. Med Mogens' store krav til perfektion og til styrken af hans egne data og vurderinger syntes han simpelt hen ikke, at

han kunne levere, hvad der skulle til for at hans rødlistes kunne blive gode nok. Det var først på det sidste, han igen følte sig parat til at indgå i arbejdet. Desværre slap kræfterne op, inden han fik afsluttet arbejdet, men en væsentlig del af den seneste nyvurdering af vandkalve-rødlisten bærer Mogens' signatur. Også rødlisten over guldsmede i Rødliste 1997 stod Mogens bag, sammen med Henning Pedersen.

Med afsæt i arbejdet i EFU, med habitatdirektivet og rødlisterne blev Mogens også involveret i Miljøstyrelsens NOVANA-overvågningsprogram. For styrelsen udarbejdede han tekniske anvisninger til overvågning af de to fredede vandkalvearter, af guldsmedene grøn mosaikguldsmed (*Aeshna viridis*), grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*) og stor kærguldsmed (*Leucorrhinia pectoralis*), samt af bladmosset grøn buxbaumia (*Buxbaumia viridis*). Til brug for overvågningen af vandkalvene konstruerede og beskrev han en simpel, men meget effektiv fælde lavet af et par store sodavandsflasker, sat oven på hinanden, og den ene forsynet med en ruseformet udkæring. Nogle leverstykker anbragt i den ene flaske tiltrækker vandkalve, og når de først er gået i rusen, er der ingen vej tilbage.

Øvrige virke

En interesse, der optog Mogens meget, og som lå helt uden for den naturvidenskabelige verden, var jernbaner. Gennem årene fik han opbygget et stort arkiv af artikler og bøger om Danmarks jernbaner, og hans egne fotos af tog og jernbaner er blevet flittigt brugt til illustration af artikler og bøger. Til Jernbanehistorisk Forum indleverede han flere end 900 billeder til indscanning, både fotos fra ind- og udland, bl.a. fra Skotland og Frankrig.

Som det fremgår, var Mogens Holmen en ualmindelig vidende og vellidt person som virkede til stor inspiration for naturhistorikere indenfor både zoologi, botanik og forvaltning. Mogens havde selv mistet sin far tidligt, og som nogen-og-halvtredsårig blev han diagnosticeret med en kræftsygdom, som han dog kom sig fuldstændig over. Da han senere fik en uhelbredelig nervesygdom, gjorde han alt hvad han kunne for at få det mest mulige ud af sin sidste tid, og fik herunder gerne hjælp fra familien som måtte overtage arbejdet med at indsamle prøverne under Mogens' opmuntrende vejledning. For udarbejdelsen af denne nekrolog var det også en stor hjælp, at Mogens havde organiseret sine noter og sit materiale således at det var let tilgængeligt.

Da Mogens døde den 6. april 2022, efterlod han sig hustruen Gitte Løwenstein samt døtrene Ea og Ida. Vores varme tanker går til dem. Efter en begravelsesceremoni i Nødebo Kirke 16. april kørte deltagerne i kortege forbi huset i Gadevang, inden Mogens blev stedt til hvile på kirkegården ved Gadevang Kirke.

Publikationer

Holmen, M., 1969: Noter om Bøllemosens vandkalvefauna. – *Flora og Fauna* 75: 107-110.

Holmen, M., 1970: *Deronectes canaliculatus* Lac. Ny for Danmark. – *Flora og Fauna* 76: 19-20.

Holmen, M., 1979a: Hvirvleren *Gyrinus colymbus* Er. fundet i Danmark (Coleoptera: Gyrinidae). – *Entomologiske Meddelelser* 47: 85.

Holmen, M., 1979b: Fire vandkalve nye for Danmark med oplysninger om deres udbredelse og levevis (Coleoptera: Dytiscidae). – *Entomologiske Meddelelser* 47: 89-95.

- Holmen, M.**, 1980: *Agabus clypealis* genfundet i Sverige. – *Entomologisk Tidsskrift* 101: 155-156.
- Holmen, M.**, 1981a: Status over Danmarks Haliplidae (Coleoptera) med bemærkninger om zoogeografi og autøkologi. – *Entomologiske Meddelelser* 49: 1-14.
- Holmen, M.**, 1981b: *Methles cribratellus* (Fairmaire) recorded from Sardinia (Coleoptera Dytiscidae). – *Bollettino della Società Entomologica Italiana* 113: 147-148.
- Bameul, F., G.N. Foster & **M. Holmen**, 1982: Données récentes sur la géonémie et l'écologie de *Agabus (Gaurodytes) melanarius* (Col. Dytiscidae) en France, au Danemark, et en Grande-Bretagne. – *L'Entomologiste* 38: 159-172.
- Holmen, M.**, 1984a: *Haliplus furcatus* Seidl. (Haliplidae) new to the Finnish fauna. – *Notulae Entomologicae* 64: 200.
- Holmen, M.**, 1984b: Vandkalven *Hydroporus nigellus* Mannerheim, 1853 ny for Danmark (Coleoptera: Dytiscidae). – *Entomologiske Meddelelser* 51: 125-126.
- Holmen, M.**, 1985: Two new species of *Africophilus* Guignot from Tanzania (Coleoptera: Dytiscidae). – *Entomologica Scandinavica* 15(4): 473-476.
- Holmen, M.**, 1987a: *The aquatic Adephaga of Fennoscandia and Denmark, 1: Gyrinidae, Haliplidae, Hygrobiidae and Noteridae*. Fauna Entomologica Scandinavica 20. E. J. Brill, Copenhagen/Leiden. 168 pp.
- Holmen, M.**, 1987b: *Dytiscus latissimus* L., - en truet vandkalv (Coleoptera: Dytiscidae). – *Entomologiske Meddelelser* 55: 29-30.
- Holmen, M.**, 1987c: *Agabus labiatus* flying. – *The Balfour-Browne Club Newsletter* 41: 12.
- Holmen, M.**, 1987d: Truede dyr. Overvågning af padder og krybdyr. pp. 14-17. – In: Hovedstadsrådets forvaltning: *Natur og Mennesker*. Hovedstadsrådets Meddelelser 27. Hovedstadsrådet, København. 43pp
- Holmen, M.**, T. Hviid, K. Fog, E. Wederkinch & C. Jørgensen, 1987: *Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i Hovedstadsregionen 1986*. Hovedstadsrådets Naturovervågningsrapport 40. Natur & Ungdom, Valby. 156 pp.
- Burmeister, E.-G., Dettner, K. & **Holmen, M.**, 1987: Die Hydradephaga Sardiniens (Insecta, Coleoptera: Gyrinidae, Haliplidae, Noteridae, Hygrobiidae, Dytiscidae). – *Spixiana* 10: 157-185.
- Holmen, M.**, T. Hviid, E. Wederkinch & A.R. Rasmussen, 1988: *Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i Hovedstadsregionen 1987*. Hovedstadsrådets Naturovervågningsrapport 54. Natur & Ungdom, Valby. 163 pp.
- Holmen, M.** & E. Wederkinch, 1988: Monitoring amphibian populations in the Copenhagen region. – *Memoranda - Societatis pro Fauna et Flora Fennica* 64: 124-128.
- Holmen, M.** 1989a: Nyt fra fredningsudvalgets arbejdsgruppe om næringsfattige (og andre) vådområder. – *Bladløppen* 4: 3-4.
- Holmen, M.** 1989b: Insektlivet. pp. 18-19. – In: Danmarks Naturfredningsforening, Helsingør: *Helsingør Miljø*. Danmarks Naturfredningsforening, Helsingør. 24 pp.

- Holmen, M.**, M. Vincents, T. Hviid & E. Wederkinch, 1989a: *Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i Hovedstadsregionen 1988*. Hovedstadsrådets Naturovervågningsrapport 66. Natur & Ungdom, Valby. 201 pp.
- Holmen, M.**, M. Vincents, B. Løwenstein & E. Wederkinch, 1989b: *Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i Hovedstadsregionen 1989*. Hovedstadsrådets Naturovervågningsrapport 75. Natur & Ungdom, Valby. 274 pp.
- Holmen, M.** & T.G. Vazirani, 1990: Notes on the genera *Neptosternus* Sharp and *Copelatus* Erichson from Sri Lanka and India with the description of new species (Coleoptera: Dytiscidae). – *Koleopterologische Rundschau* 60: 19-31.
- Holmen, M.**, 1991a: Dværgvandnymfe, *Nehalennia speciosa* (Charpentier), ny for Danmark (Odonata, Coenagrionidae). – *Entomologiske Meddelelser* 59: 1-3.
- Holmen, M.**, 1991b: Recension: Atlas över Sveriges dykare. – *Entomologisk Tidskrift* 112: 148.
- Holmen, M.** (ed.), P. Jørum, M. Hansen, V. Mahler & O. Mehl, 1991: Biller. pp. 95-148. – In: S. Asbirk & S. Søgaard (eds.): *Rødliste '90, særligt beskyttelseskrævende planter og dyr i Danmark*. Skov- og Naturstyrelsen, Hørsholm. 222 pp.
- Holmen, M.**, 1992: Fredede insekter. – *FFF-bladet, Nyhedsbrev for Fredningsfaglig Forening* 10: 4 pp.
- Holmen, M.**, 1993a: Så kom habitatdirektivet. – *Bladloppen* 10: 10-15.
- Holmen, M.**, 1993b: Fredede insekter i Danmark. Del 3: Biller knyttet til vand. – *Entomologiske Meddelelser* 61: 117-134. [siden oversat med EU-tilskud som central del af grundlaget for præsentationen (Foster, 1996) om vandkalvene ved "the Dobbris-Assessment" om Europas invertebrater omfattet af Bern-konventionen og Habitatdirektivet]
- Pedersen, H. & **M. Holmen**, 1994: Fredede insekter i Danmark. Del 4: Guldsmede. – *Entomologiske Meddelelser* 62: 33-58.
- Holmen, M.**, 1995: On some adephagous water beetles from Latvia (Coleoptera: Gyrinidae, Haliplidae, Noteridae, Dytiscidae). – *Latvijas Entomologijas Arhivs* 2: 7-16.
- Nilsson, A.N. & **M. Holmen**, 1995: *The aquatic Adepaga of Fennoscandia and Denmark, 2: Dytiscidae*. Fauna Entomologica Scandinavica 32. E. J. Brill, Leiden/New York/Köln. 192 pp.
- Holmen, M.**, 1996: Annotations to Danish Odonata and Odonatology. – *Selysia* 24: 3-4.
- Holmen, M.** & H. Pedersen, 1996: Odonata i Danmark, foreløbig status 1995. – *Nordic Odonatological Society Newsletter* 2: 4-7.
- Holmen, M.**, 1997a: Mon vandkalven *Agabus didymus* Ol. Er kommet for at blive? - *Heterocerus, Nyhedsbrev for danske Coleopterologer* 6: 2-3.
- Holmen, M.**, 1997b: Langakset Trådspore - nu også ved Gyldenstrand. - *Urt* 21: 91-92.
- Jørum, P. (ed.), S. Kristensen, V. Mahler, O. Martin, **M. Holmen** & H. Gønget, 1998a: Biller. pp. 97-135. – In: M. Stoltze & S. Pihl (eds.): *Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark*. Miljø- og Energiministeriet, København. 219 pp.

- Jørum, P. (ed.), S. Kristensen, V. Mahler, O. Martin, **M. Holmen** & H. Gønget, 1998b: Biller. pp. 27-38. – In: M. Stoltze & S. Pihl (eds.): *Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark*. Miljø- og Energiministeriet, København. 48 pp.
- Holmen, M.** & H. Pedersen, 1998a: Guldsmede. pp. 88-93. – In: M. Stoltze & S. Pihl, (eds.): *Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark*. Miljø- og Energiministeriet, København. 219 pp.
- Holmen, M.** & H. Pedersen, 1998b: Guldsmede. p. 25. – In: M. Stoltze, & S. Pihl, (eds.): *Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark*. Miljø- og Energiministeriet, København. 48 pp.
- Holmen, M.**, 1999a: Kommentarer til Henning Pedersens artikel om sjældnere og nye guldsmedearter i Danmark 1997-1998. – *Gejrfuglen* 35(4): 35-36.
- Holmen, M.**, 1999b: EF-habitatområder 1998. EF-habitatområder og generel levestedsbeskyttelse for arter på habitatdirektivets bilag 2 hhv. 4. – *Bladloppen* (16): 7-12.
- Holmen, M.**, 2000a: 4.2.7.1 Bred vandkalv *Dytiscus latissimus*. & 4.2.7.2 Lys skivevandkalv *Graphoderus bilineatus*. pp. 144-147. – In: S. Pihl, B. Søgaard, E. Ejrnæs, E. Aude, K.E. Nielsen, K. Dahl & J.S. Laursen, 2000: *Naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus*. Faglig rapport fra DMU 322. Danmarks Miljøundersøgelser, Miljø- og Energiministeriet, Rønde. 221 pp.
- Holmen, M.**, 2000b: Status for de fredede vandkalve i Danmark. – *Bladloppen* 17: 26-33.
- Holmen, M.**, 2000c: Kommentarer til Henning Pedersens artikel om sjældnere og nye guldsmedearter i Danmark 1997-1998. – *Nordic Odonatological Society Newsletter* 6(1): 16-17.
- Damgaard, J., **M. Holmen** & J. Olesen, 2000: Damrokke og ferejer - de temporære vandes levende fossiler. – *Naturens Verden* 4: 12-24.
- Holmen, M.**, 2001a: Vindelsnegle. – *ALMA Bladet, nyhedsbrev for amternes landskabsmedarbejdere* (2001):2: 17.
- van Vondel, B.J., **M. Holmen** & P.N. Petrov, 2006: Review of the Palaeartic and Oriental species of the subgenus *Haliplus* s.str. (Coleoptera: Haliplidae: Haliplus) with descriptions of three new species. – *Tijdschrift voor Entomologie* 149: 227-273.
- Holmen, M.** & N. Scharff, 2008: Stellas mosskorpion *Anthrenochernes stellae* Lohmander, 1939 – status i Danmark for en ny art på habitatdirektivet (Arachnida, Pseudoscorpiones). – *Entomologiske Meddelelser* 76: 55-68.
- Holmen, M.**, 2017a: Genfund af vandkalven *Hydroglyphus hamulatus* – og andre spændende vandbillefund på Bornholm i 2016. – *Natur på Bornholm* 15: 22-25.
- Holmen, M.**, 2017b: Lille kejserguldsmed ny for Danmark og stor kærguldsmed ny for Bornholm. – *Natur på Bornholm* 15: 26-32.
- Holmen, M.** & P. Wiberg-Larsen, 2019: Vandkalve, vandtrædere, vandgravere, hvirvlere og klobiller. – In: J.E. Moeslund m.fl. (red.): *Den danske Rødliste 2019*. Aarhus Universitet, DCE Nationalt Center for Miljø og Energi. redlist.au.dk. – <https://ecos.au.dk/forskningraadgivning/temasider/redlist/roedliste-2019>

Internetsider

- Holmen, M. & E. Ecklon, 1998: *Gællefødder i Danmark*. Svendborgs aktuelle naturside, Snatur.dk. – <http://www.snatur.dk/Bladfoedder/gaellef.htm> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2001b: *De adephege vandbiller i Holmegårds Mose – hvirvlere, vandtrædere, gravende vandbiller og vandkalve (-Gyrinidae, Haliplidae, Noteridae og Dytiscidae)*. Holmegårds Mose, Database. – <http://www.holmegaard-mose.dk/mosen/vandbiller.html> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2001c: *Vandtæger og Guldsmede*. Holmegårds Mose, Database. – <https://www.holmegaard-mose.dk/mosen/vandtaeger.html> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2005a: *Stor vandkalv* (*Dytiscus marginalis*). Danmarks fugle og natur, Felthåndbogen. – <http://www.fugleognatur.dk/artsbeskrivelse.asp?ArtsID=3209> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2005b: *Rundhøftet vandkalv* (*Dytiscus dimidiatus*). Danmarks fugle og natur, Felthåndbogen. – <http://www.fugleognatur.dk/artsbeskrivelse.asp?ArtsID=3096> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2005c: *Brillevandkalv* (*Dytiscus circumcinctus*). Danmarks fugle og natur, Felthåndbogen. – <http://www.fugleognatur.dk/artsbeskrivelse.asp?ArtsID=3637> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2005d: *Stor vandkær* (*Hydrophilus piceus*). Danmarks fugle og natur, Felthåndbogen. – <http://www.fugleognatur.dk/artsbeskrivelse.asp?ArtsID=2899> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2006: *Store vandbiller i Danmark (vandkalve og vandkærere over 20 mm)*. Danmarks fugle og natur, Artikler, Artsbestemmelse. – http://www.fugleognatur.dk/forum/show_message.asp?MessageID=47263&ForumID=20 (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2007a: *Nøgle til danske oliebiller*. Danmarks fugle og natur, Artikler, Artsbestemmelse. – http://www.fugleognatur.dk/forum/show_message.asp?MessageID=92195&ForumID=20 (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2007b: *Bred vandkalv* (*Dytiscus latissimus*). Danmarks fugle og natur, Felthåndbogen. – <http://www.fugleognatur.dk/artsbeskrivelse.asp?ArtsID=4749> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2008a: *Vandkalve (Dytiscidae), Beskrivelse af familien*. Danmarks fugle og natur, Artsleksikon. – <http://www.fugleognatur.dk/familieintro.asp?ID=85&level=> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2008b: *Oversigt og slægtsnøgle til danske vandnymfer*. Danmarks fugle og natur, Artikler, Artsbestemmelse. – http://www.fugleognatur.dk/forum/show_message.asp?MessageID=204848&ForumID=20 (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2009 : *Lys skivevandkalv* (*Graphoderus bilineatus*). Danmarks fugle og natur, Felthåndbogen. – <http://www.fugleognatur.dk/artsbeskrivelse.asp?ArtsID=2818> (tilgået december 2023).
- Holmen, M., 2017c: *Nymfer af danske guldsmede og vandnymfer, kendetegn for familier, slægter mv*. Selvpubliceret pdf. 60 pp. – http://danske-guldsmede.dk/publikationer/Guldsmedelarver_DK_2017.pdf (tilgået december 2023).

Holmen, M., 2020: *Artskendetegn for store danske vandbiller*. Selvpubliceret pdf. 14 pp. – https://drive.google.com/file/d/1ogeeTO_EhExGIh_5TVL6VI683vIjCUJN/view (tilgået december 2023).

Originalbeskrivelser af nye arter for verden

DYTISCIDAE

Africophilus stoltzei Holmen, 1985. – Type locality: Tanzania > East Usambara Mts > Sigi River (Holmen, 1985).

Africophilus uzungwai Holmen, 1985. – Type locality: Tanzania > Uzungwa Mts > Mwanihani Forest (Holmen, 1985).

Neptosternus sinharajaicus Holmen & Vazirani, 1990. – Type locality: Sri Lanka > Sinharaja (Holmen & Vazirani, 1990).

Neptosternus ceylonicus Holmen & Vazirani, 1990. – Type locality: Sri Lanka > Tissa Wewa (Holmen & Vazirani, 1990).

Copelatus karnatakus Holmen & Vazirani, 1990. – Type locality: India > Karnataka > Mudigere (Holmen & Vazirani, 1990).

Copelatus mahleri Holmen & Vazirani, 1990. – Type locality: Sri Lanka > Inginiyagala (Holmen & Vazirani, 1990).

Copelatus wewalkai Holmen & Vazirani, 1990 (replacement name for *C. spangleri* Wewalka, 1981). – Type locality: India > Goa > Marmagoa (Holmen & Vazirani, 1990).

HALIPLIDAE

Halipilus (Halipilus) fuscicornis Holmen, Vondel & Petrov, 2006. – Type locality: Russia > East Siberia (van Vondel et al., 2006).

Halipilus (Halipilus) kirgisiensis Holmen & Vondel, 2006. – Type locality: Kyrgyzia > Issyk Kul (van Vondel et al., 2006).

Originalbeskrevne arter mv. opkaldt efter Mogens

DYTISCIDAE

Hyphydrus holmeni Biström, 1983. – Type locality: Nepal > Kathmandu (*Entomologica scandinavica* 14(1): 107-108, p. 107).

Laccophilus kempii holmeni Brancucci, 1983. – Type locality: Thailand > Chieng Mai province (*Entomologische Arbeiten aus dem Museum G. Frey* 31-32: 241-426, p. 276). [syn. 2017]

Allopachria holmeni Wewalka, 2000. – Type locality: Thailand > Chieng Mai province (*Entomological Problems* 31(2): 97-128, p. 112).

HALIPLIDAE

Halipilus holmeni van Vondel, 1991. Type locality: China > Yunnan (*Tijdschrift voor Entomologie* 134: 75-144, p. 109).